

STICHTING
MUSEUM BOYMANS
ROTTERDAM

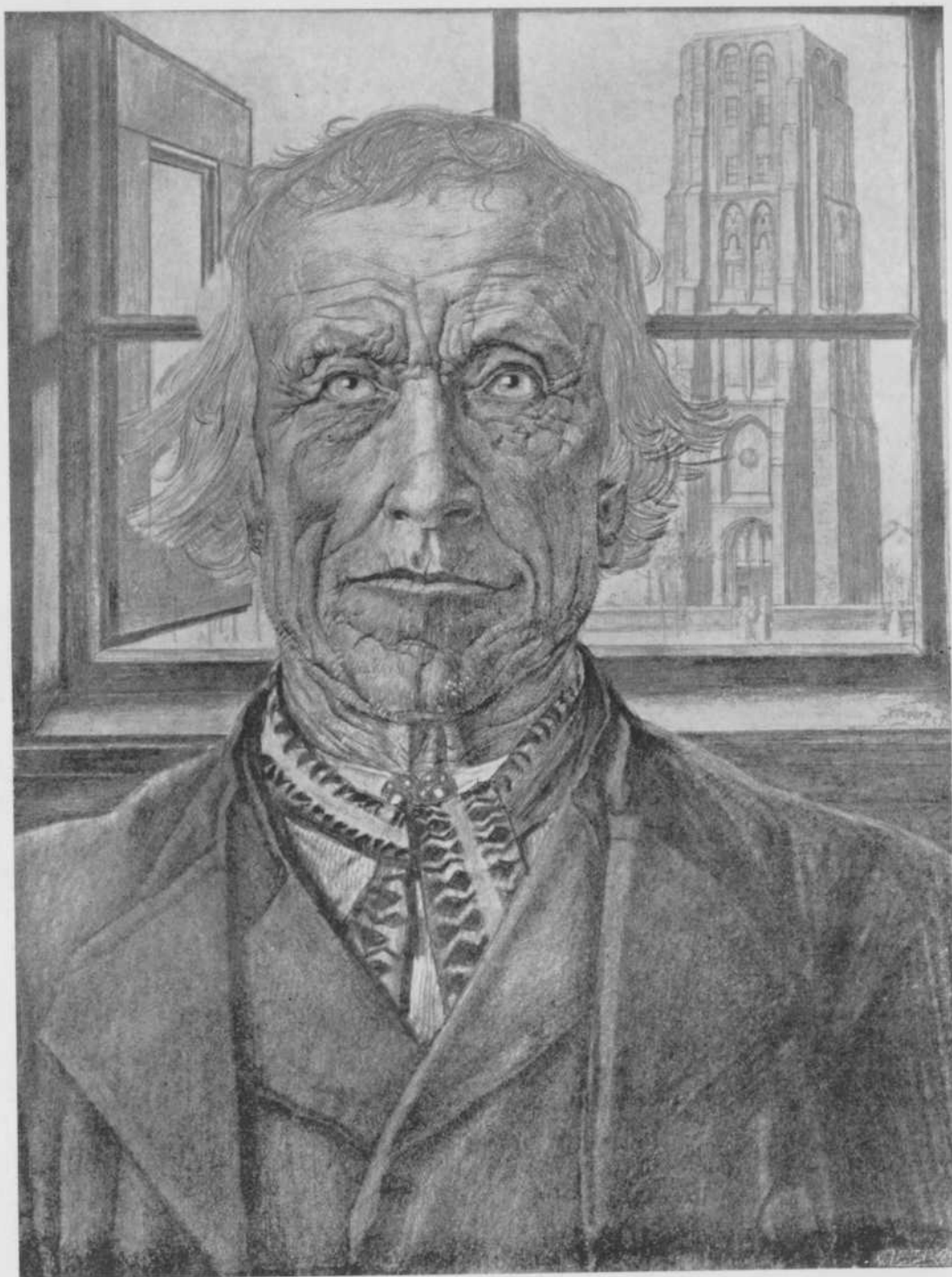

Italië ± 1450

MET 71 AFBEELDINGEN NAAR
BELANGRIJKE AANWINSTEN

VERSLAG OVER DE JAREN 1942 EN 1943

Geschenk van de Heeren W. van der Vorm en H. van Beek

Jan Toorop, 1907

Godvertrouwen

VERSLAG OVER HET JAAR 1942

In de vergadering op 15 Januari van het Curatorium der Stichting Museum Boymans droeg de vice-voorzitter, de heer H. van Beek, volgens art. III van de Stichtingsakte het Voorzitterschap van het Curatorium over aan Burgemeester F. E. Müller. In de plaats van de Wethouders, de heeren J. Brautigam en L. de Groot, die sedert de oprichting in 1939 zitting hadden in het Curatorium, traden den 16den Juli de Wethouders Ir. D. Mommaal en Dr. H. Roos.

Ultimo December 1942 bestond diensgevolge het Curatorium uit de heeren: Burgemeester F. E. Müller, Voorzitter; den heer H. van Beek, Vice-Voorzitter; Ir. D. Mommaal en Dr. H. Roos, Wethouders, D. G. van Beuningen, Dr. J. C. J. Bierens de Haan, A. J. M. Goudriaan, Dr. D. Hannema, Dr. E. Heldring, W. C. Hudig, Mr. K. P. van der Mandele en W. van der Vorm.

Het Dagelijksch Bestuur der Stichting werd gevormd door den Burgemeester als voorzitter, den heer H. van Beek, vice-voorzitter, Mr. K. P. van der Mandele, penningmeester, Dr. D. Hannema, secretaris en den heer D. G. van Beuningen, lid.

TOESTAND DER KUNSTWERKEN.

De kunstwerken van de Stichting Museum Boymans, op het Romaansche doopvont na, zijn wegens den oorlogstoestand niet tentoongesteld. Zij zijn op verschillende plaatsen in het land zoo veilig mogelijk opgeborgen. De toestand der kunstwerken, die geregeld gecontroleerd worden, kan als goed beschouwd worden.

AANWINSTEN.

Ook dit jaar kon de Stichting een reeks belangrijke aanwinsten verwerven. Zij werden alle in het Inventarisboek ingeschreven.

Van de Vereeniging Rembrandt tot behoud en vermeerdering van kunstwerken in Nederland kreeg de Stichting Museum Boymans ten geschenke een grooten gepolychromeerden schotel van Nederlandsch aardewerk uit de 16e eeuw. Deze schotel, die een diameter heeft van 40,5 cm, is frisch en boeiend van decor, dat in hoofdzaak bestaat uit een vegetabel ornament. De kleuren zijn rijk: fonkelend groen en diep-blauw, contrasteerend tegen warm bruin en geel. Het fond is glanzend wit. In den band staat in spaartechniek een opschrift, dat door de eeuwen heen zijn beteekenis behouden heeft: *T' is beter gesweeghen dan van spreken hinder gecreeghen 1570 in May*. Dergelijke stukken ceramiek uit de vóór Delftsche periode zijn uiterst zeldzaam. Deze nieuwe aanwinst van

de Stichting Museum Boymans is afkomstig uit oud Nederlandsch familiebezit en werd in 1916 door Frits Lugt in Oude Kunst besproken en afgebeeld. In 1919 werd de schotel bij Frederik Muller te Amsterdam geveild onder cat. nr. 1735.

Van den heer H. Nijgh alhier werd ten geschenke ontvangen een visch-stilleven van *Antoine Vollon*. Het is een groot en fraai doek in een donker kleurengamma van dezen bekenden Franschen stillevenschilder, dat op de tentoonstelling van de verzameling Nijgh, welke met Kerstmis in het Museum plaats vond, zeer de aandacht trok. *Antoine Vollon* werd in 1835 te Lyon geboren en overleed te Parijs in 1900. Hij muntte vooral uit in het schilderen van stillevens, die breed en fors van toets zijn.

Aangekocht werd een rijk geornamenteerde Zuid-Nederlandsche buffetkast uit $\pm$ 1590, geheel met intarsiën van architecturale voorstellingen en ranken van bloemen en vogels ingelegd. Dit uiterst zeldzame meubel vertoont den stijl van den beroemden Vlaamschen architect *Hans Vredeman de Vries*, die te Leeuwarden in 1527 geboren, vooral in Antwerpen werkzaam was.

Van bijzondere beteekenis is ook de aankoop van een Romaansch doopvont, Zuid-Nederlandsch werk uit $\pm$ 1300. De Cupa met vier maskerachtige koppen versierd rust op een basement door zeeleeuwen gedragen. Dit monumentale werk treft vooral door den soberen en stoeren vorm. Het vond in de hal van het Museum een gelukkige plaats.

Andere belangrijke aanwinsten vormen twee oude houtsculptures. De vroegste, de figuur van een bisschop voorstellend, stamt uit de laat-Romaansche periode en zal in de tweede helft der 13e eeuw vervaardigd zijn. Dit zeldzame stuk, dat het werk is van een Zuid-Franschen beeldhouwer, vertoont nog geheel de fraaie oude polychromie, waarin het matgoud overheerscht. Het werd 7 Dec. 1938 in het Egmont Paleis te Brussel geveild (afbeelding in den catalogus.) Het tweede beeld is niet minder zeldzaam. Het is een laat-15e eeuwse gepolychromeerde Noord-Nederlandsche Antoniusfiguur, waarin de stijl van de in hun tijd beroemde schilders Albert van Ouwater en Geertgen tot Sint Jans tot uiting komt.

Het Bestuur van de Erasmus Stichting alhier schonk de Stichting Museum Boymans twee Hollandsche beelden in lood uit omstreeks 1610. Zij zijn 59 cm hoog en stellen Caritas en Prudentia voor. Evenals in alle Nederlandsche beeldhouwwerken uit dien tijd, toen *Adriaen de Vries* de markantste figuur was, is ook hier Italiaansche invloed te vinden.

Tenslotte werden aangekocht 8 teekeningen van den grooten, in Rotterdam in 1857 geboren schilder *George Hendrik Breitner*. Van dezen meester bezit het Museum slechts enkele teekeningen, zoodat deze geniale schetsen, figuurstukken en een landschap, een gelukkige verrijking van de Rotterdamsche verzameling vormen.

VERSLAG OVER HET JAAR 1943

Bij den aanvang van het jaar was de heer H. van Beek volgens de statuten aan de beurt van aftreden als vice-voorzitter. In zijn plaats werd in de vergadering van het Curatorium van 21 Januari de heer D. G. van Beuningen als vice-voorzitter gekozen, terwijl tot lid van het Dagelijksch Bestuur de Heer A. J. M. Goudriaan benoemd werd. Den 21sten October werd de heer J. Rypperda Wierdsma tot lid van het Curatorium gekozen.

Ultimo December bestond het Curatorium der Stichting Museum Boymans derhalve uit de volgende leden: Burgemeester F. E. Müller, voorzitter; de heer D. G. van Beuningen, vice-voorzitter; Ir. D. Mommaal en Dr. H. Roos, wethouders; de heeren H. van Beek, Dr. J. C. J. Bierens de Haan, A. J. M. Goudriaan, Dr. D. Hannema, Dr. E. Heldring, W. C. Hudig, Mr. K. P. van der Mandele, W. van der Vorm en J. Rypperda Wierdsma.

Het Dagelijksch Bestuur der Stichting Museum Boymans werd gevormd door den Burgemeester als voorzitter, den heer D. G. van Beuningen als vice-voorzitter, Mr. K. P. van der Mandele, penningmeester, Dr. D. Hannema, secretaris en A. J. M. Goudriaan, lid.

TOESTAND DER KUNSTWERKEN.

De kunstwerken van de Stichting Museum Boymans konden ook dit jaar wegens den oorlogstoestand niet tentoongesteld worden. Het dertiende eeuwsche Romaansche doopvont, dat in de hal van het Museum is opgesteld, werd zoo goed mogelijk door zandzakken tegen bomscherven beveiligd. De toestand der andere kunstwerken, die in bomvrije schuilkelders en elders zijn ondergebracht, wordt geregeld door deskundigen gecontroleerd.

AANWINSTEN.

Ook dit jaar kon de Stichting een groot aantal belangrijke aanwinsten verwerven. Zij werden alle in het inventarisboek ingeschreven.

Als geschenk van de heeren W. van der Vorm en H. van Beek werd ontvangen de bekende teekening „Godsvertrouwen” door *Jan Toorop* in 1907 vervaardigd. Deze teekening stelt een Zeeuwschen boer voor, staande voor den toren van Westcapelle. Zelden heeft Toorop een doorwerkter en boeiender teekening vervaardigd.

Als geschenk van de Stichting Volkskracht werd verkregen een zilveren bord uit omstreeks 1650 met rijk geornamenteerden rand van bloemen en bladeren en symbolische voorstellingen van de jaargetijden. De schaal is voor-

zien van de Rotterdamsche keuren. Zeventiende eeuwsch Rotterdamsch zilver is zeldzaam; het Museum bezit geen voorbeelden uit dien tijd. Het bord vormt daarom een gelukkige verrijking van de afdeeling antiek zilver.

Uit de opbrengst van oude tentoonstellingscatalogi werd aangekocht uit oud familiebezit een groote Hollandsche bokaal uit omstreeks 1690 met het opschrift: „Het welvaren van de negotie”. Deze bokaal, die 49 cm hoog is — een van de grootste die bekend zijn — en fraai geslepen en geproportioneerd, beteekent een welkome vermeerdering van de uitgebreide verzameling, die het Museum op dit gebied bezit.

Zeldzaam en treffend door den eenvoud van den vorm is ook een zilveren kamerpot uit het begin der achttiende eeuw, die eveneens het Rotterdamsche keur vertoont en de letters V en K.

Van geheel anderen aard is een beeldje in terra-cotta, een kinderfiguurtje, dat een zinnebeeldige voorstelling van Europa voorstelt. Het is gesigneerd: *Nicolaus L. de Gast* f. 1755. Van dezen beeldhouwer, die, naar de opvatting te oordeelen, een Vlaming was, of misschien een in het Rijnland werkzame Zuid-Nederlander, zijn geen andere werken bekend.

De heeren W. van der Vorm, H. van Beek, de familie Sijthoff en de Stichting Volkskracht schonken een op glas geschilderd bloemstuk van *Georges Frederic Ziesel*. Deze meester, die in 1756 te Hoogstraten geboren werd en in 1809 overleed, was sedert 1770 te Antwerpen werkzaam. Er is weinig werk van hem bekend: het Antwerpsche Museum bezit van zijn hand eveneens een bloemstuk. De aanwinst der Stichting is met groote liefde en vakkennis geschilderd. *Ziesel* grijpt hier meer terug op Nederlandsche schilders tegen 1600 als *Ambrosius Bosschaert*, dan op de laat zeventiende eeuwers zooals *Jan van Huysum*, die voor de andere bloemenschilders van Ziesels tijd vooral het groote voorbeeld was.

Voorts werd op een veiling van Mak te Dordrecht verworven een lezende monnik, uitgevoerd in loodglazuur, Nederlandsch werk uit het laatst der zestiende eeuw.

De belangrijkste gebeurtenis van dit jaar is het bruikleen, dat door bemiddeling van Mr. K. P. van der Mandele van het Administratiefonds Rotterdam verkregen werd en dat bestaat uit een omvangrijke en unieke collectie oude ceramiek uit verschillende particuliere Nederlandsche verzamelingen w.o. de vermaarde collectie J. W. N. van Achterbergh afkomstig. Menig stuk is in de vakliteratuur bekend of in Musea of op tentoonstellingen geëxposeerd geweest. Aan bekende oudere collecties kunnen genoemd worden: Platon-Paramo te Oropesa, Fr. Claes te Antwerpen en A. von Beckerath te Berlijn. Zij bestaat uit niet minder dan acht en zestig voor het meerendeel groote tegeltableaux, hoofdzakelijk vroege stukken uit de 15e en 16e eeuw, uit Spanje, Italië, Frankrijk en de Neder-

landen. Bij de losse tegels bevinden zich een 80-tal gekleurde, z.g. Goudsche tegels, die van een bijzondere zeldzaamheid zijn. Zij komen uit oud familiebezit te Gouda. Uit Gouda stamt eveneens een tableau van een vechtenden haan, een uniek stuk in mangaan, bruin, blauw en groen benevens een meer dan levensgrootte vrouwefiguur in mangaan, de Hoop voorstellend, vermoedelijk naar een teekening van Wtewael vervaardigd. Alleen in het Kinsington Museum te Londen bevindt zich een dergelijk tableau, dat verband houdt met een der Goudsche glazen. Bovendien omvat deze verzameling een 15-tal voorwerpen, albarelli, stroopkannen, een pappotje en een aantal borden, rijk van kleur en fors van teekening, in hoofdzaak in de Nederlanden vervaardigd vóór de periode van het Delftsche aardewerk.

Dat deze aanwinsten een belangrijke uitbreiding betekenen van de onlangs verworven collectie Bastert-van Schaardenburg spreekt vanzelf. Op het gebied van de vroege ceramiek staat het Museum Boymans thans vooraan.

DE BELANGSTELLING VOOR HET MUSEUM.

De belangstelling voor het Museum Boymans, welke zich o.a. uit in het aantal bezoekers, is ook gedurende de oorlogsjaren stijgende. In 1942 werden 40.892 bezoekers geteld, in 1943 51.231, dus 10.339 meer dan het jaar daarvoor, dat reeds een meer dan normaal aantal belangstellenden telde. Ook de concerten, die op Zondagmiddagen in de aula van het Museum gehouden worden, waren vrijwel steeds uitverkocht. Hoewel het belangrijkste Museumbezit niet is tentoongesteld en naar elders werd overgebracht, zette het Museum toch onverminderd zijn activiteit voort. De tentoonstellingen wisselden elkaar in bonte rij af. De exposities „Nederland bouwt in baksteen”, „Uit den bodem van Rotterdam”, schilderijen uit de collectie H. Nijgh, de opeenvolgende reeks exposities van Nederlandsche grafiek in het Prentenkabinet en van schilderijen van meesters uit de Romantische periode, trokken algemeen de aandacht. Van talrijke afbeeldingen voorzien catalogi legden deze gebeurtenissen vast.

Dank zij de samenwerking van Overheid en particulieren gelukte het in de laatste vier jaren niet alleen enkele belangrijke kunstwerken, doch tevens een aantal geheele verzamelingen van uitzonderlijke betekenis voor Boymans te verwerven en daardoor voor Rotterdam en voor het land te behouden. De afbeeldingen in de jaarverslagen van de Stichting geven hiervan een, zij het ook zeer onvolledig, beeld.

De talrijke aanwinsten, die de Gemeente Rotterdam ten behoeve van het Museum Boymans verwierf, vallen vanzelfsprekend buiten dit verslag, zooals b.v. het groote legaat Philips-van der Willigen. Zij zullen apart in het jaarverslag van het Museum Boymans behandeld worden.

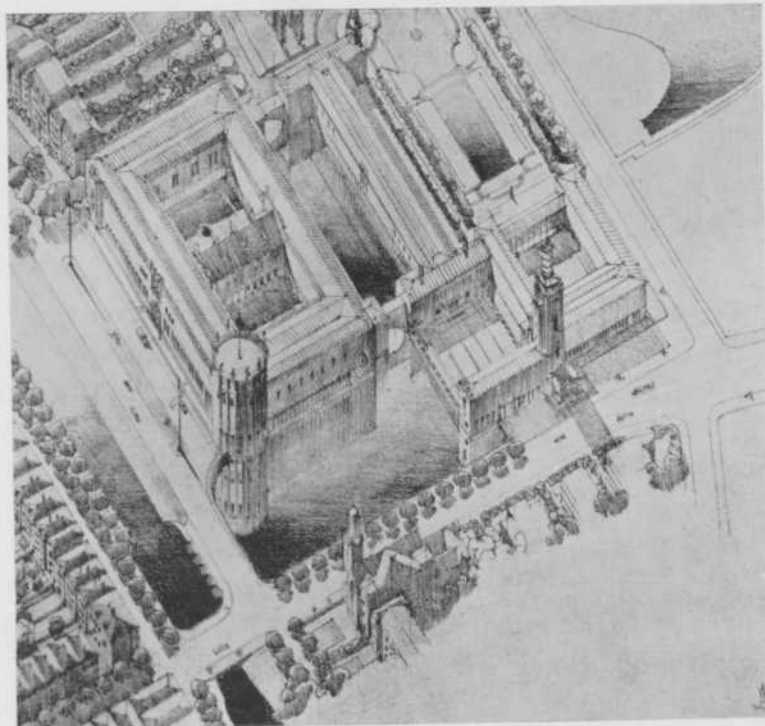
PLANNEN VOOR DE UITBREIDING VAN HET MUSEUM BOYMANS.

De verrijking van het Rotterdamsche Museum in de oorlogsjaren o.a. met de collecties W. Palte, F. Koenigs, Philips-van der Willigen, Bastert-van Schaardenburg en de hierboven genoemde verzameling ceramiek, is de oorzaak, dat het gebouw aanzienlijk te klein is geworden. Al deze verzamelingen zullen wegens plaatsgebrek in de toekomst niet opgesteld kunnen worden. Verschillende plannen zijn overwogen om tot een uitbreiding van het gebouw te komen. Daarbij werd gedacht aan een vergroting aan de achterzijde van het Museum, waardoor echter de fraaie Museumtuin aanzienlijk aan schoonheid zou inboeten en ook een logische circulatie onmogelijk zou worden.

Om deze redenen heeft uw voorzitter den architect Ir. A. van der Steur en den Directeur opgedragen een nieuw schetsontwerp te vervaardigen. In de vergadering van 21 October 1943 zijn een aantal studie-ontwerpen getoond, te weten: een vogelvlucht van het gebouwencomplex en de omgeving, benevens drie plattegronden. Deze uitbreiding, welke den kant van den Westersingel uitgaat, zal drie maal zoo groot worden als het bestaande gebouw en aan een noodzakelijke behoefte voldoen. De uitvoering van deze plannen zou betekenen, dat Rotterdam een Museumcomplex krijgt, een groote handelsstad waardig.

22 Januari 1944.

D. HANNEMA.

Studieplan voor de uitbreiding van het Museum Boymans

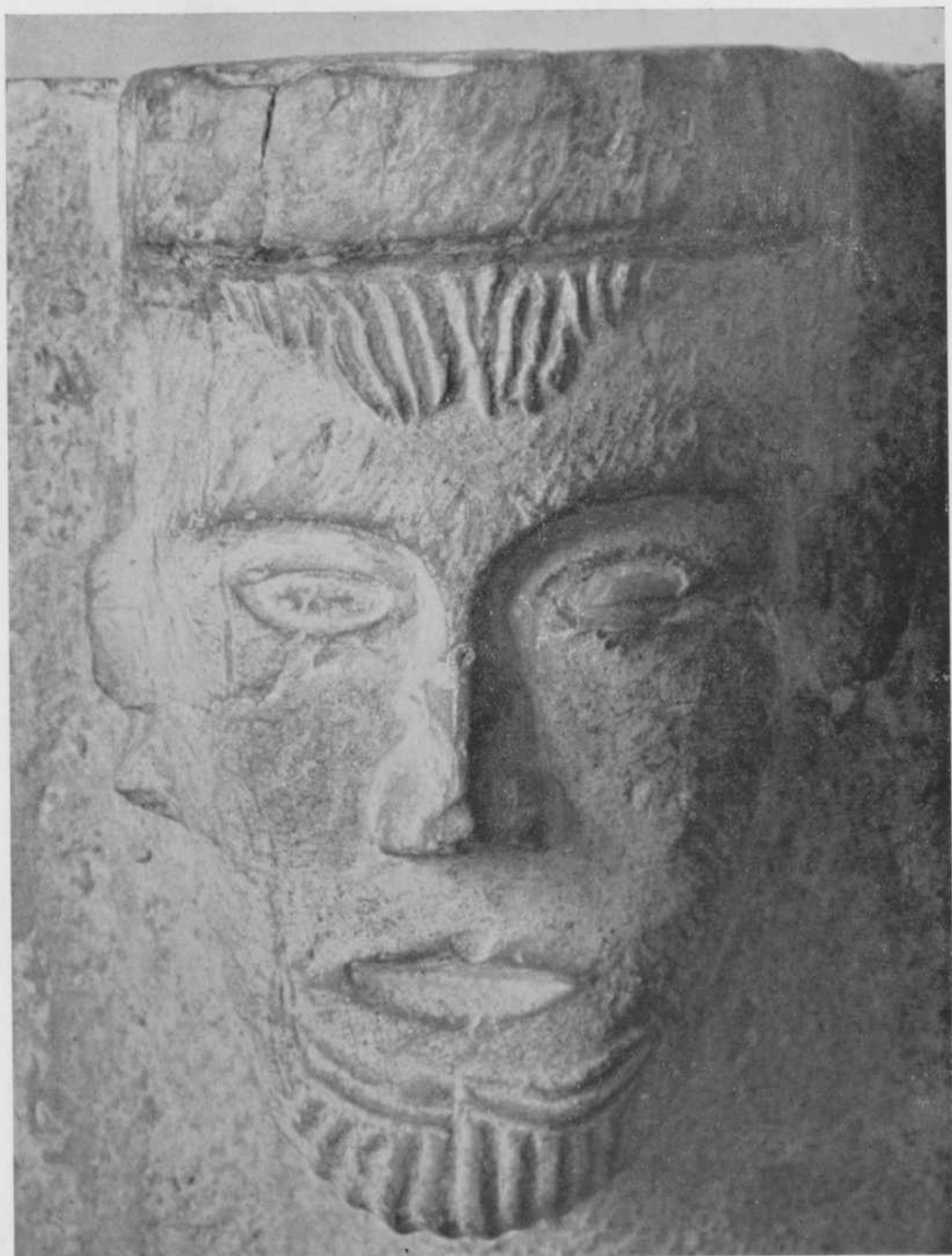

Auvergne, 13e eeuw H. 110 cM. Notenhout gepolychromeerd

Zuid-Nederland, ± 1300

Doopvont

Zuid-Nederland, ± 1300

Een der maskers van het doopvont

Noord-Nederland, ± 1490

Eikenhout

De Heilige Antonius

Noord-Nederland

Fragment

Geschenk van de Erasmus Stichting

Noord-Nederland, ± 1610

Lood H. 60 cm.

Prudentia

Noord-Nederland; ± 1610

Lood H. 56 cm.

Caritas

Zuid-Nederland, ± 1600

H. 175 cm.

Buffetkast

Hollandsch, ± 1690

H. 49 cM.

Het welvaren van de negotie

Rotterdam, ± 1700

Zilveren Kamerpot

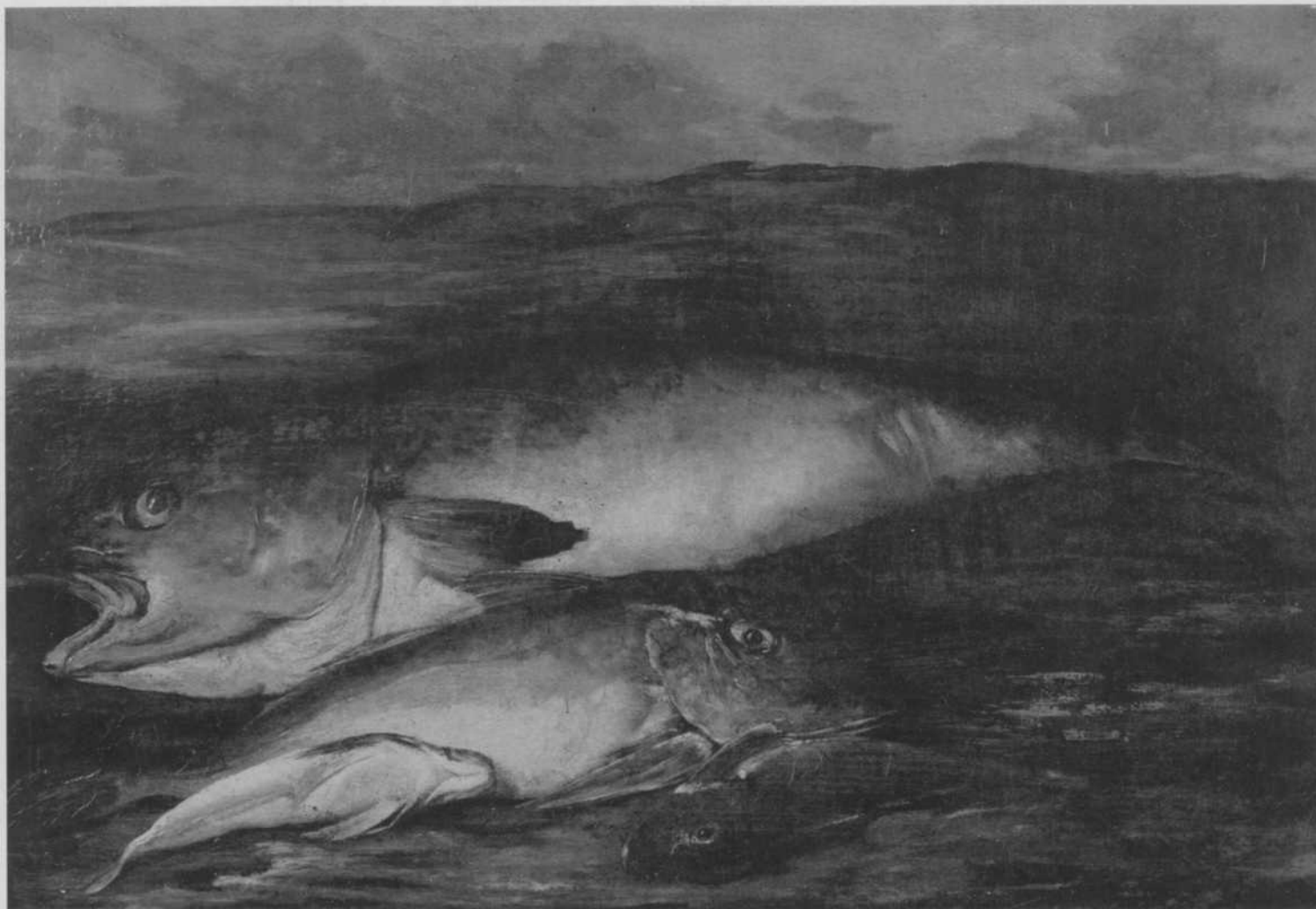

Rotterdam, $\pm$ 1650

Diam. 34,5 cm.

In den rand allegorieën op de jaargetijden

Geschenk van den Heer H. Nijgh

Antoine Vollon, 1833-1900

Doek 69 × 95 get. rechts beneden: A. V.

Visschen op het strand

Geschenk van vrienden van de Stichting Museum Boymans

George Fréderic Ziesel, 1756–1809

glas 42 × 34 cm. get. links beneden: G. Ziesel F.

Glas met bloemen

G. H. Breitner

Zwartkrijt

Jonge vrouw

G. H. Breitner

Zwartkrijt

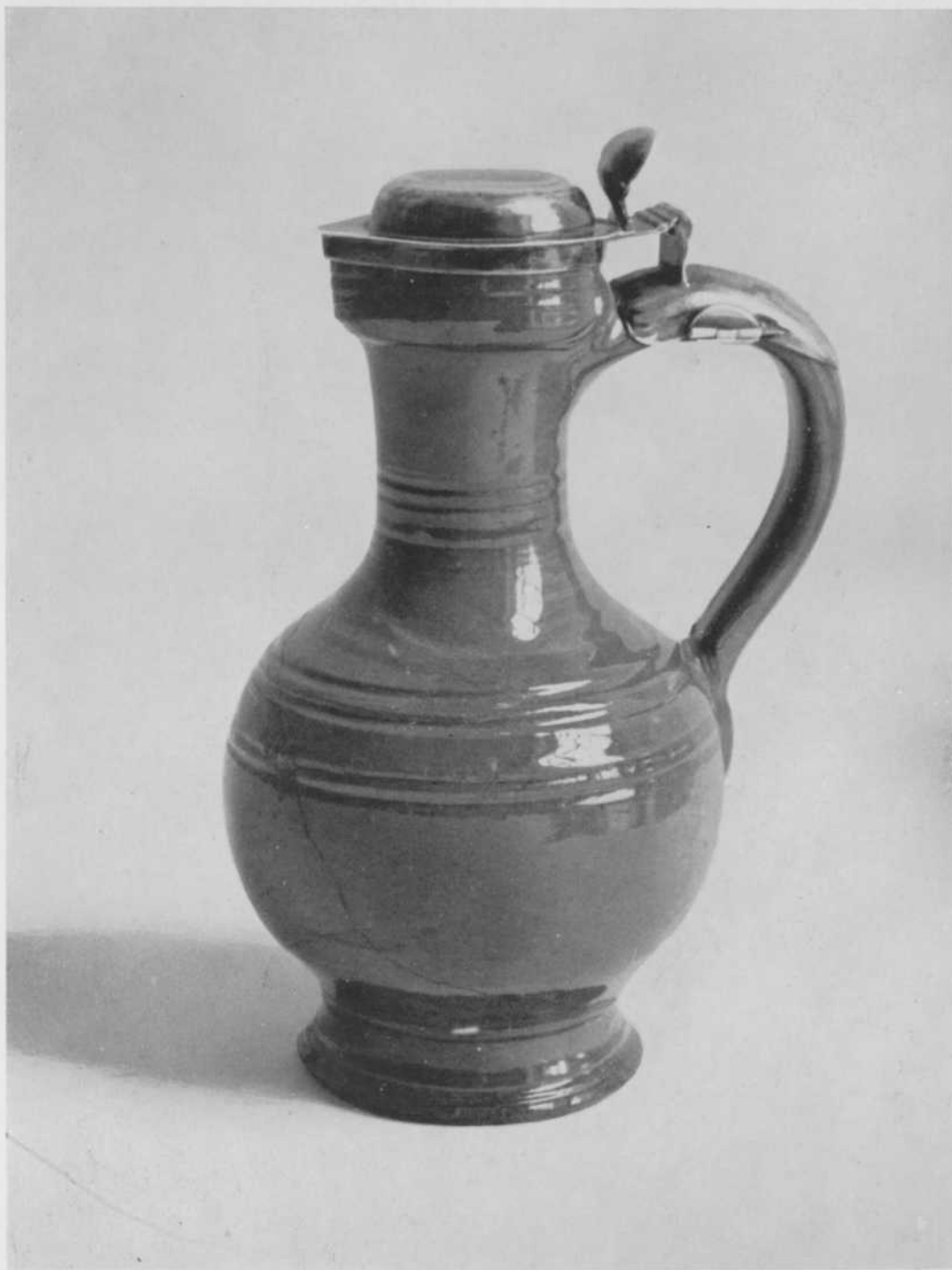
Studieblad

G. H. Breitner

Zwartkrijt

Meisje in kimono

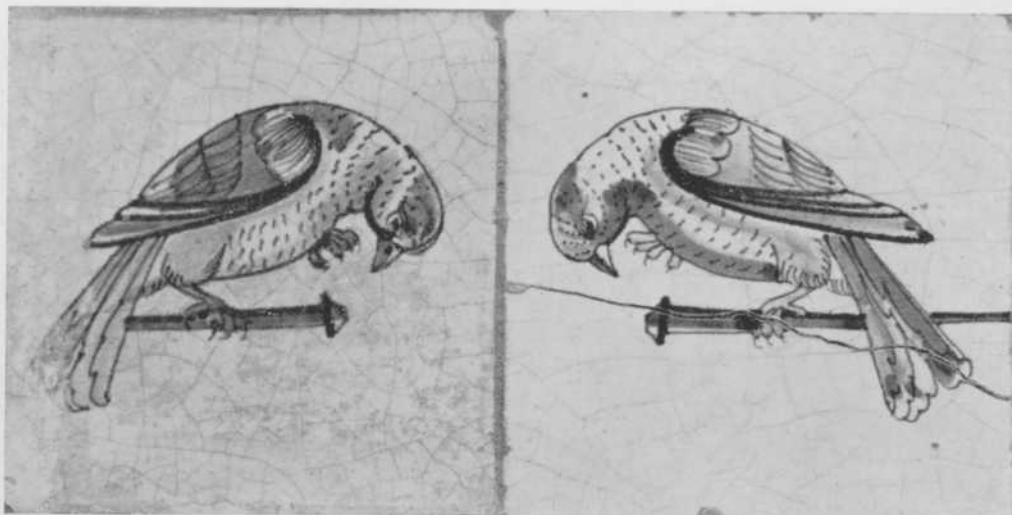
Nederland, ± 1600

Roodbruin loodglazuur. Zilveren deksel met Rotterdamsch keur

Nederland, einde 16e eeuw

Donkerbruin, loodglazuur

Gouda, ± 1620

Blauw, groen en geel op wit

Gouda, ± 1620

Groen, blauw, geel en mangaan op wit

Gouda ± 1625

Groen, bruin, blauw en mangaan op wit

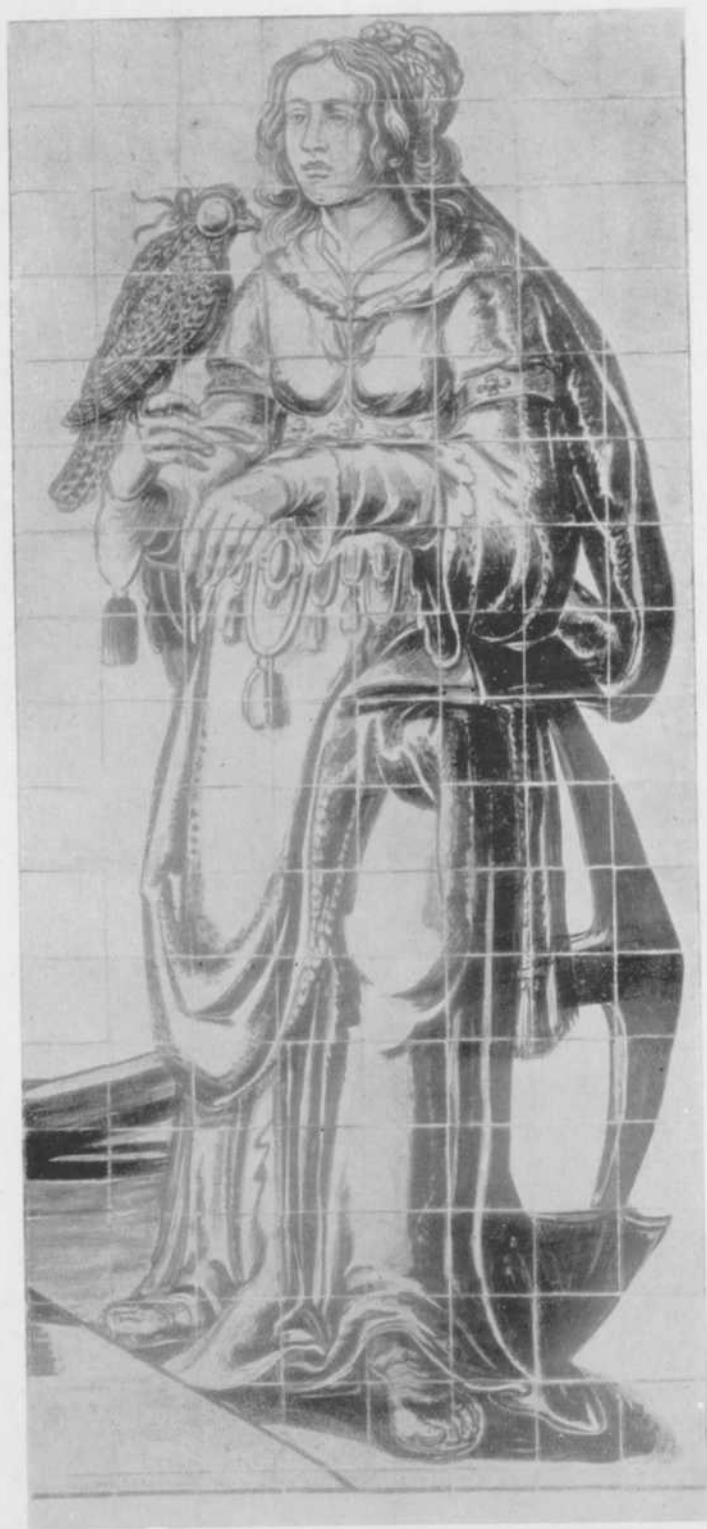
Noord-Nederland, ± 1600

Blauw, groen, bruin, geel en wit

Noord-Nederland, ± 1580

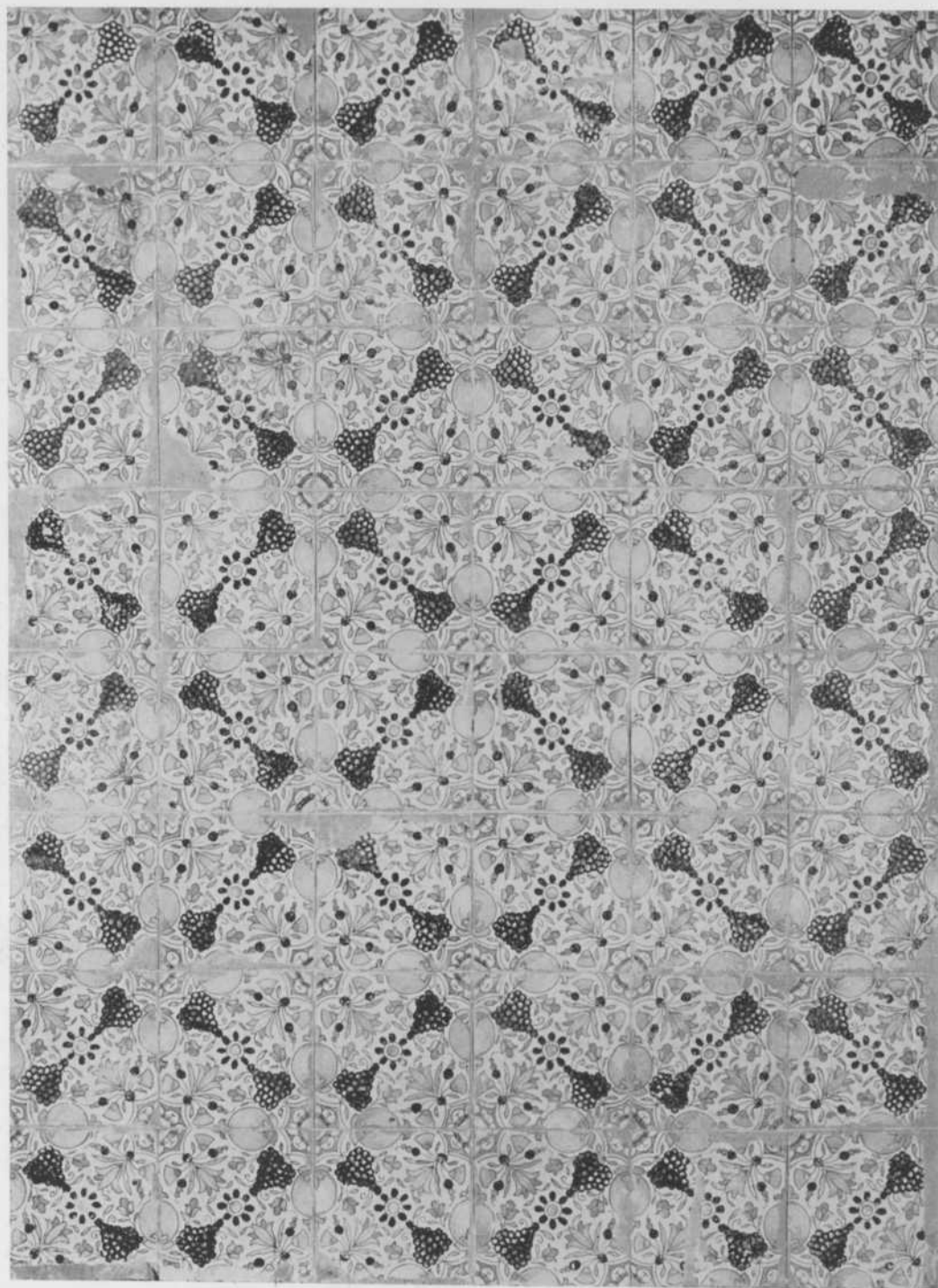
Blauw, groen, bruin, geel en wit

Gouda, ± 1640

231 × 103 cM.
De Hoop

Mongaen op wit

Noord Nederland, 1e kwart 17e eeuw

Blauw, groen, donker- en lichtbruin op wit

Geschenk van de Vereeniging Rembrandt

Noord-Nederland, 1570 in may

Blauw-groen, bruin, geel en wit

„Tis beter gesweeghen dan van spreken hinder gecreeghen 1570 in may“

Noord-Nederland, begin 17e eeuw

Blauw, groen, bruin, geel en mangaan op wit

Noord-Nederland, ± 1600

Blauw, groen, bruin en geel op wit

Rotterdam, ± 1620

Blauw, groen en bruin op wit

Rotterdam, ± 1600

Groen, blauw en bruingeel op wit

Noord-Nederland, ± 1600

Blauw, groen en oranje op wit

Zuid-Nederland, ± 1580

Blauw, groen, bruin en geel op wit

Zuid-Nederland, ± 1580

Pappotje

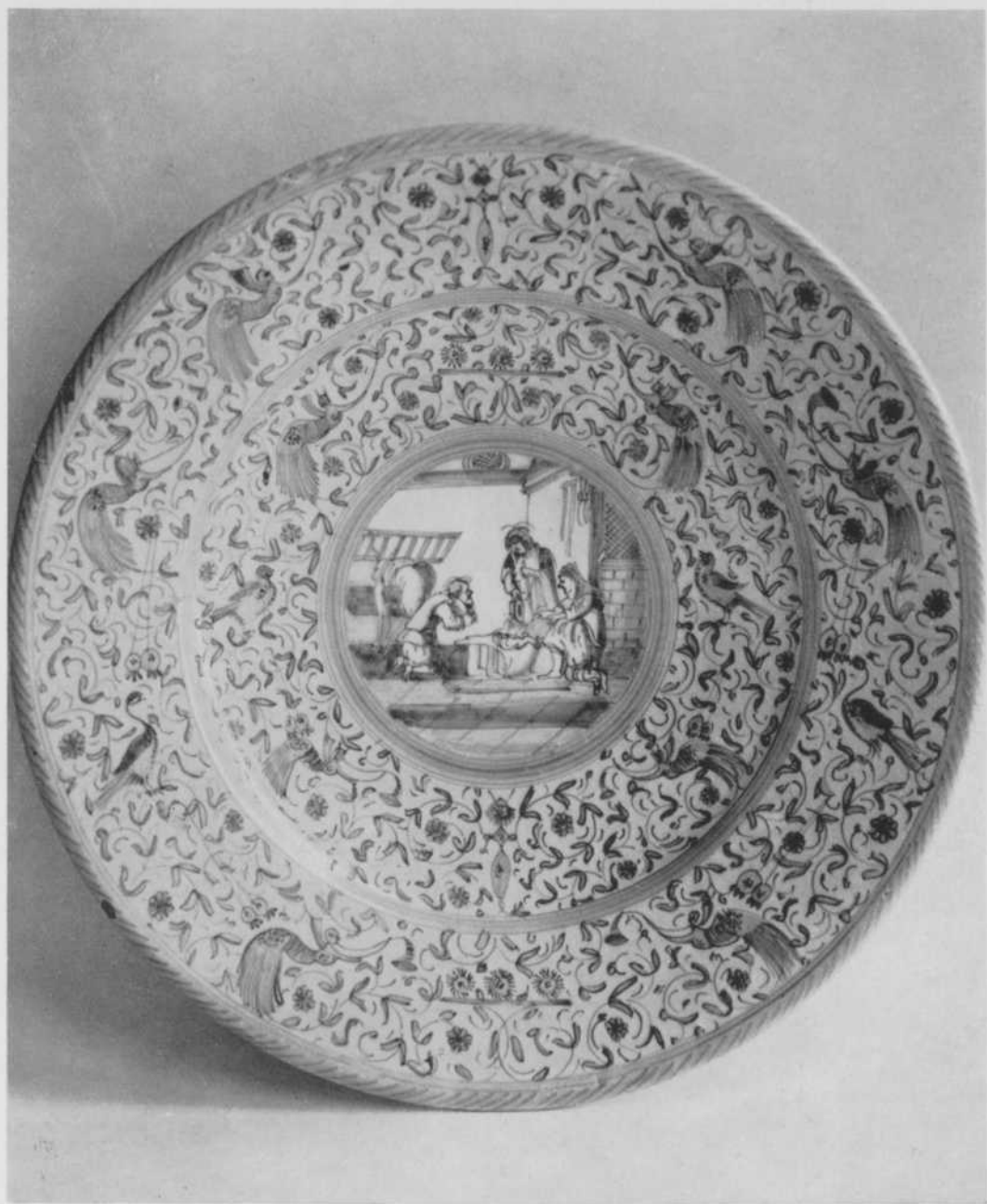
Blauw, purper, oranje en geel

Zuid-Nederland, ± 1580

Stroopkan

Blauw, groen en bruin op wit

Zuid-Nederland, ± 1600

z.g. Patanazzi decor

Blauw, bruin, geel en mangaan op wit

Urbino, ± 1580

Vermoedelijk van Antonio Patanazzi

Bruin, blauw, geel, groen, rood en zwart op wit

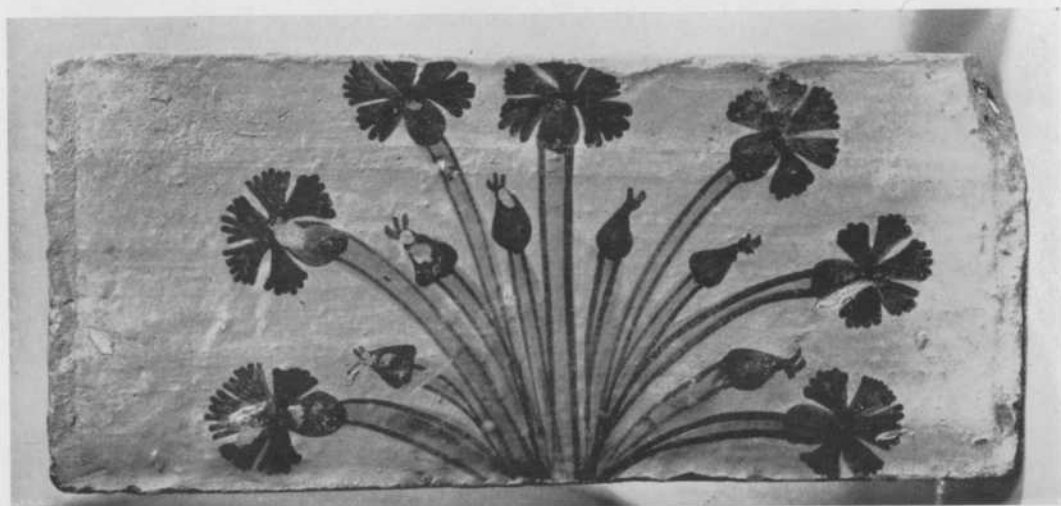
Florence, $\pm$ 1450

Blauw, groen, geel en mangaanbruin

Florence, $\pm$ 1490. Atelier Della Robbia

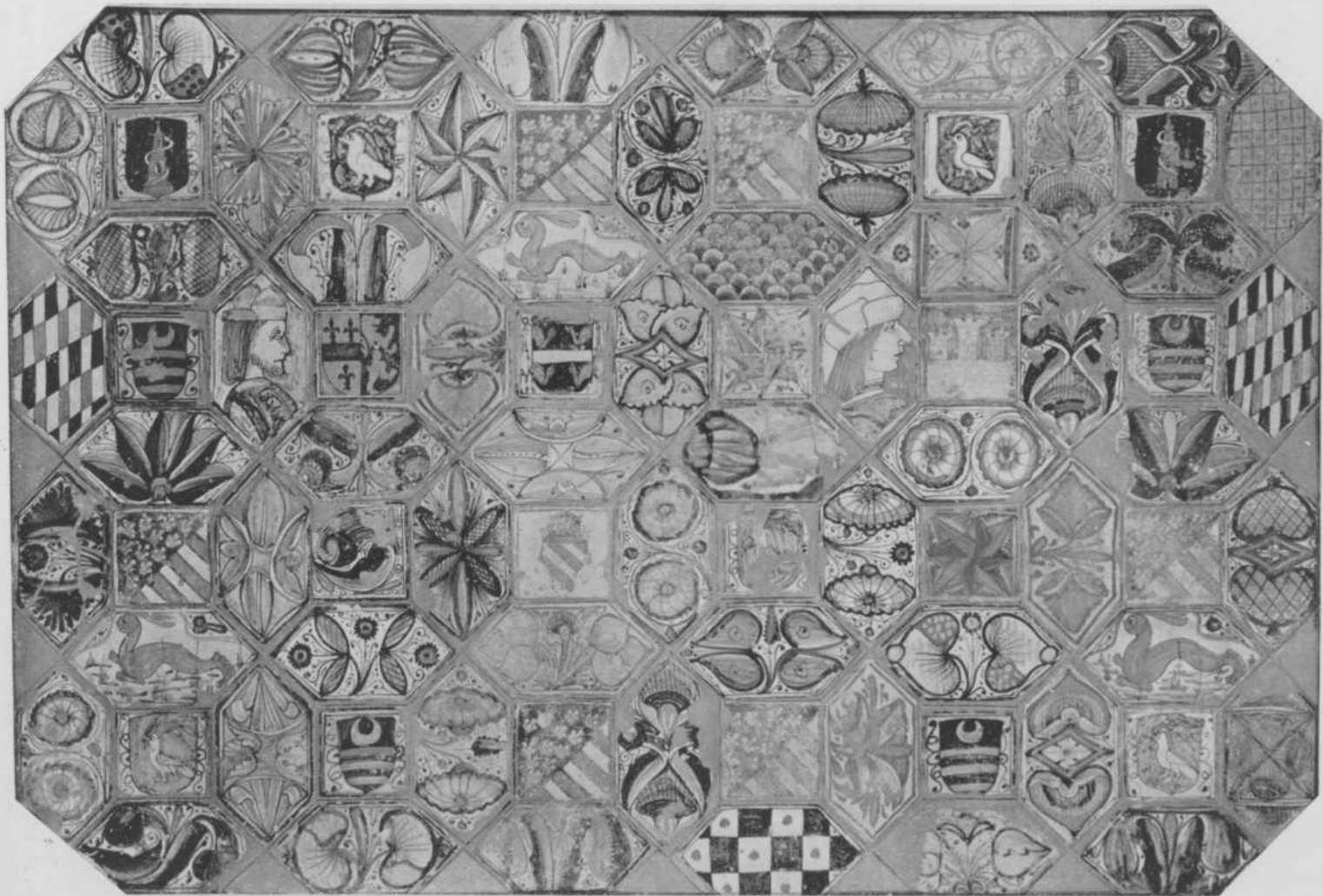
Blauw, groen en purper

Italië, 15e eeuw

Plafondtegels

Blauw, groen op roseachtig fond

Italië, ± 1450

Vloerfragment

Blauw, groen, geel, mangaan en wit

Tegels uit bovenstaanden Italiaanschen vloer uit $\pm$ 1450

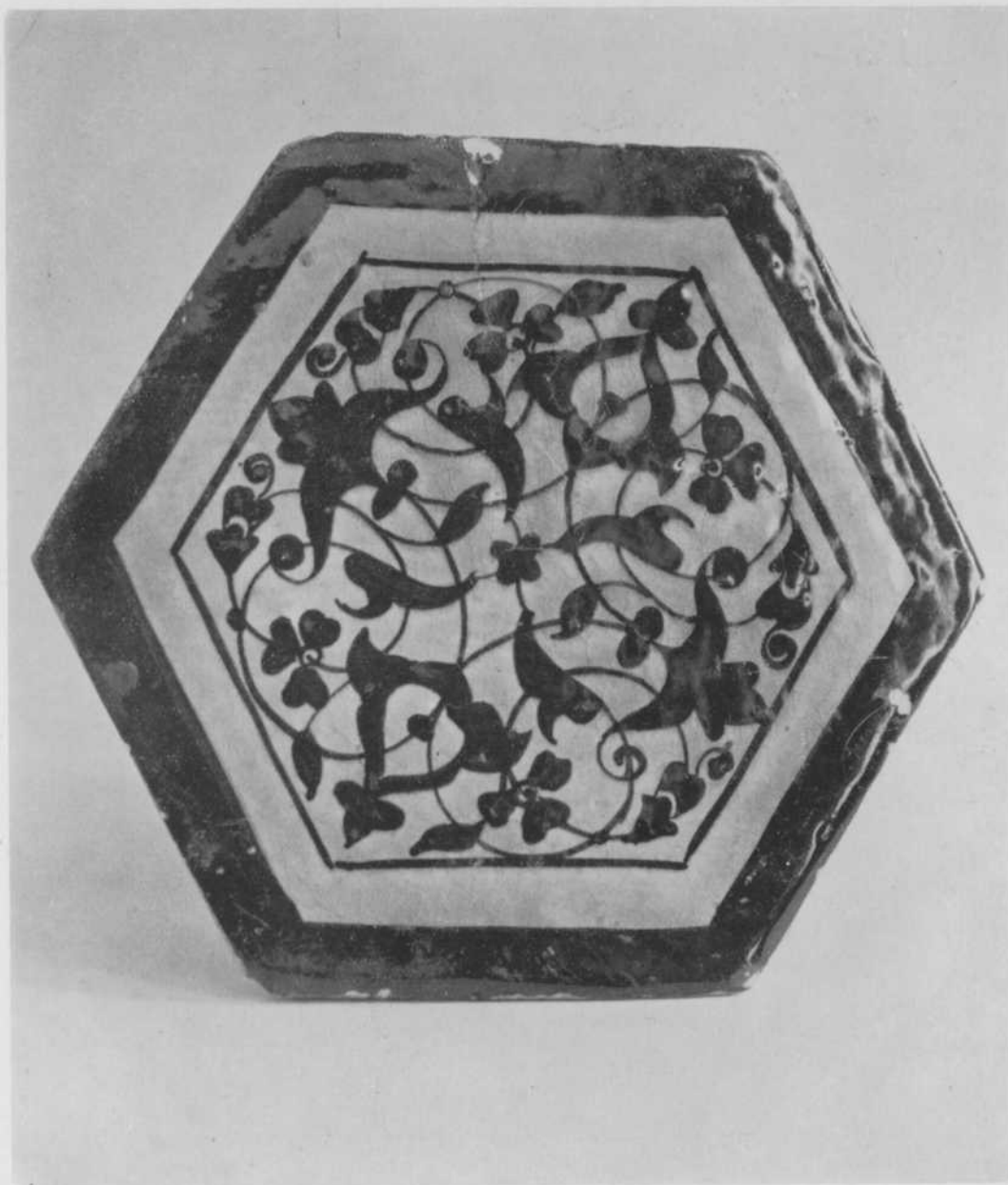

Siena, ± 1525

Bruin, blauw en groen op wit

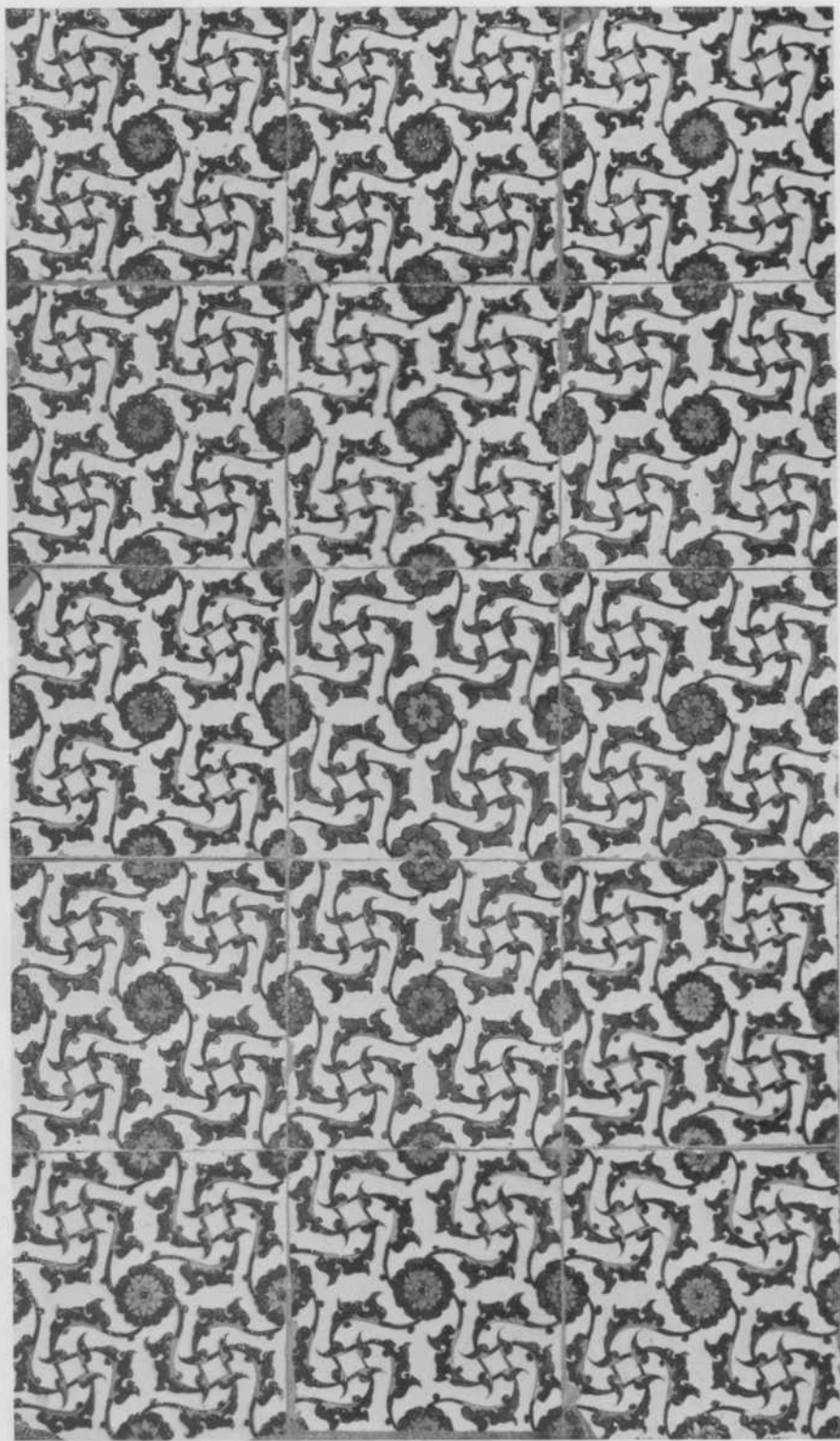

Faenza, 16e eeuw Donkerblauw, groen, geel en wit

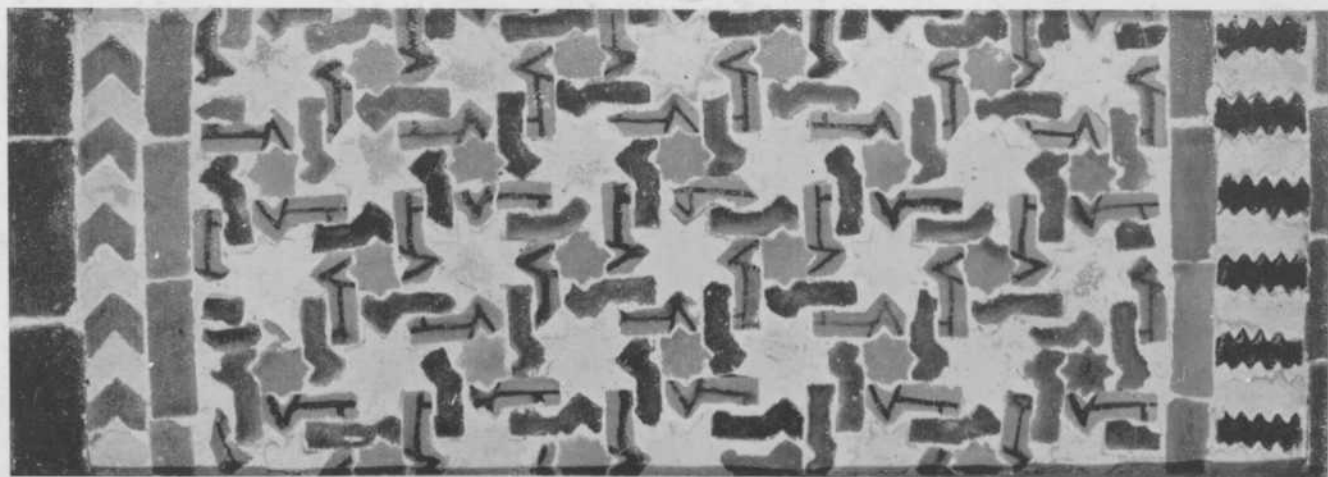
Turkije, ± 1420

Groen en zwart

Turkije (Iznik), ± 1560

Blauw, turquoise en steenrood op wit

Toledo, ± 1400

Mozaijk

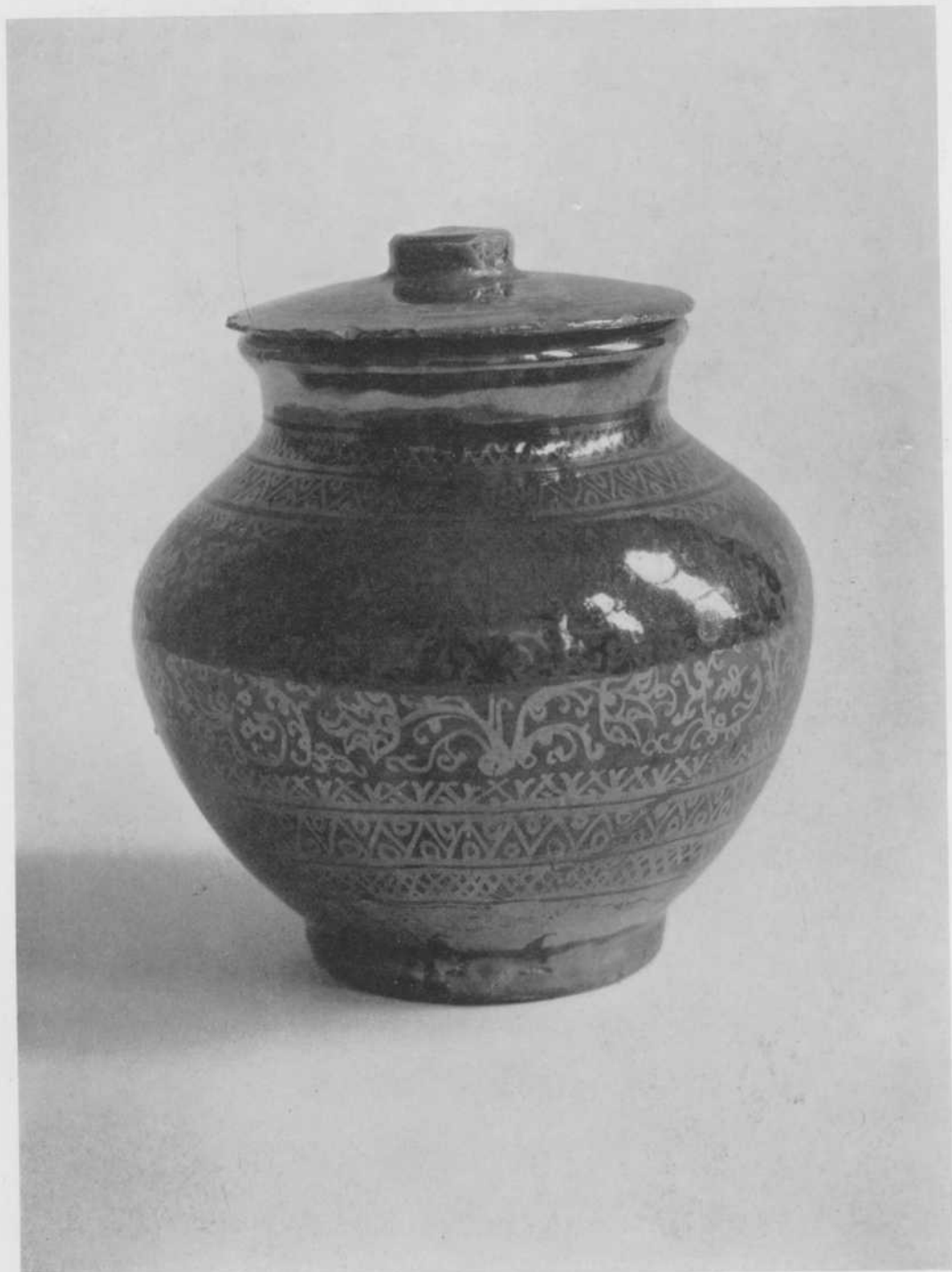
Blauw, groen, bruin en geel

Sevilla, 15e eeuw

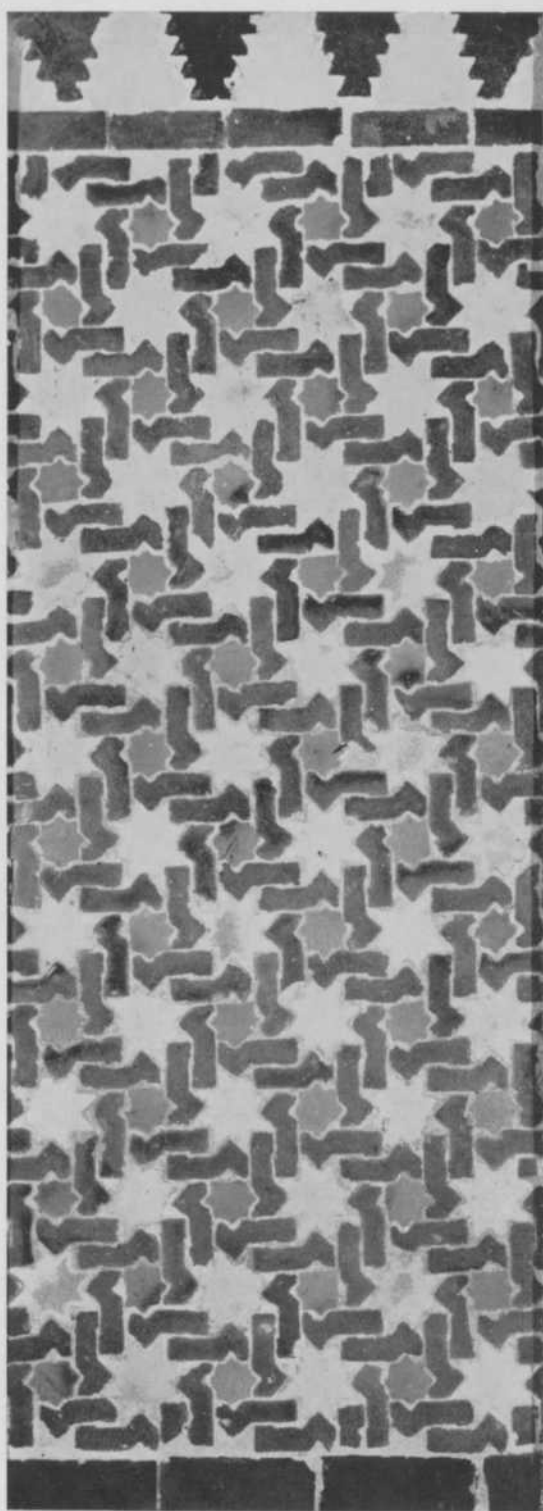
Margaryta

Mangaen en wit

Valencia, 16e eeuw

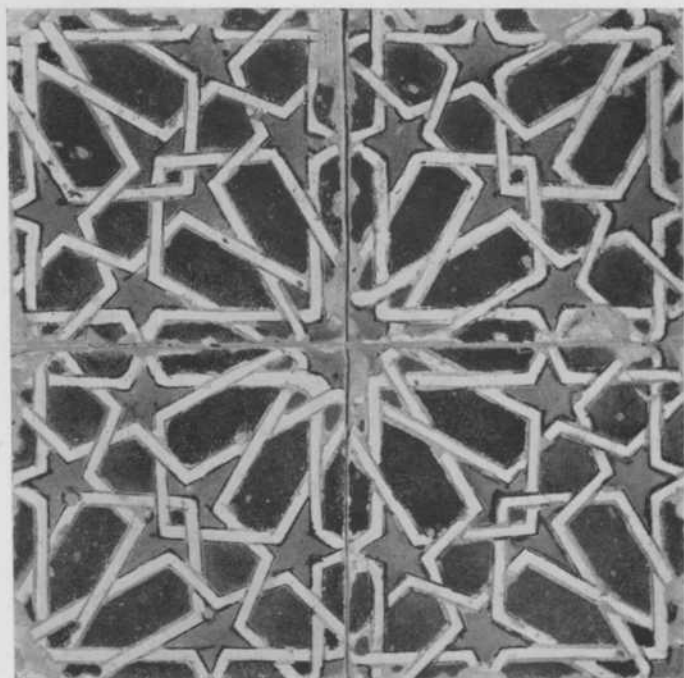
Blauw met lustre

Toledo, ± 1400

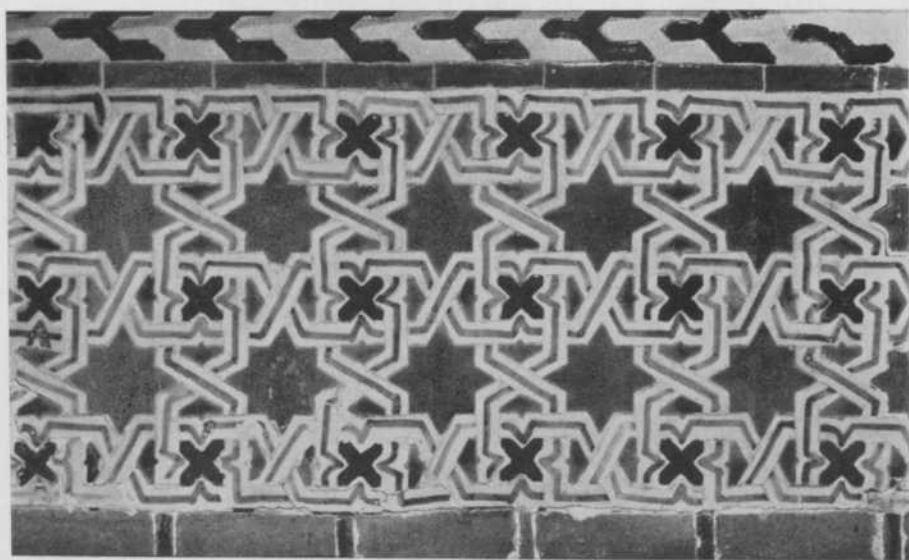
Mozaik

Groen, bruin en mangaan

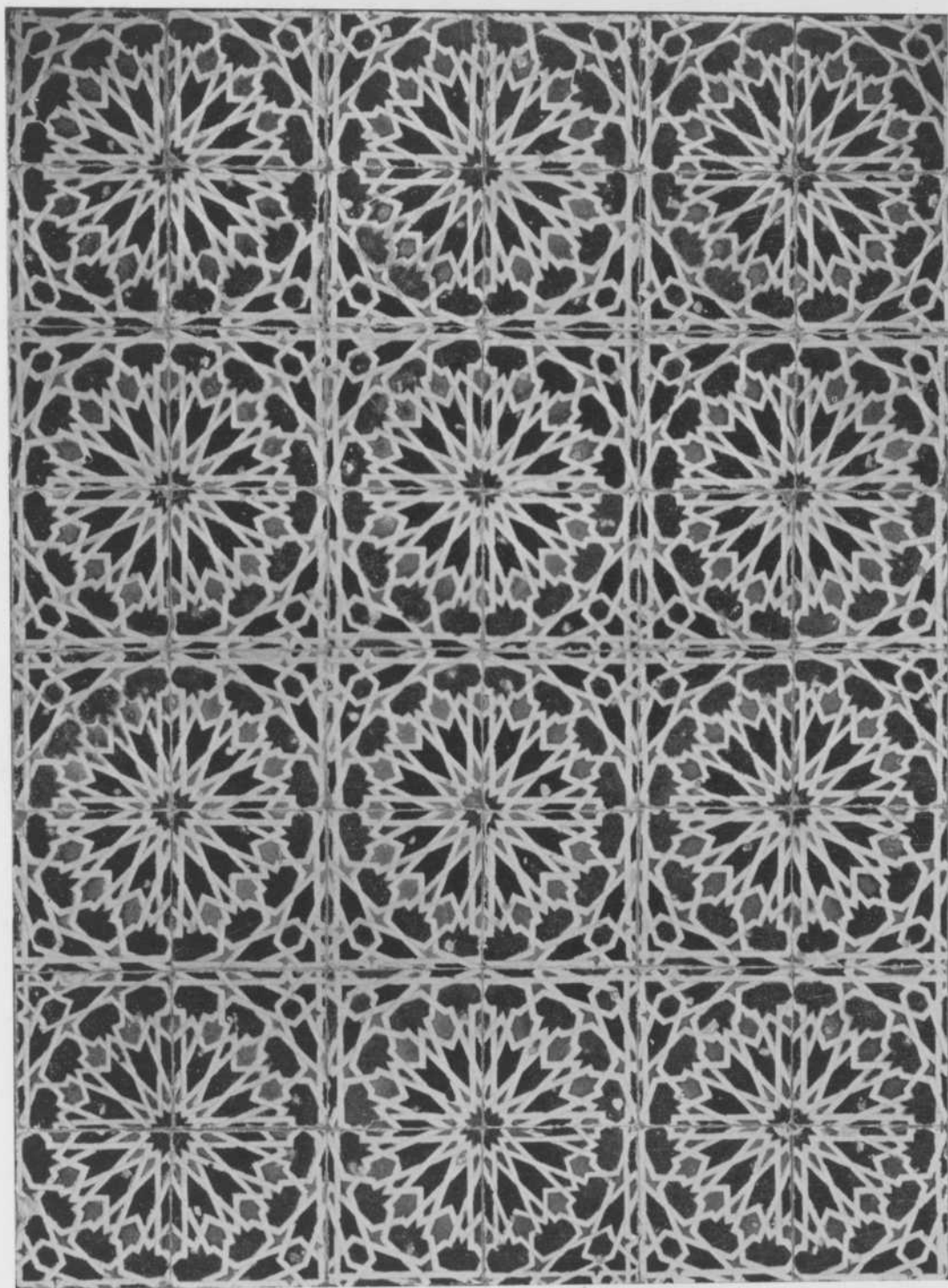
Sevilla, ± 1480

Blauw, groen, bruin, mangaan en wit

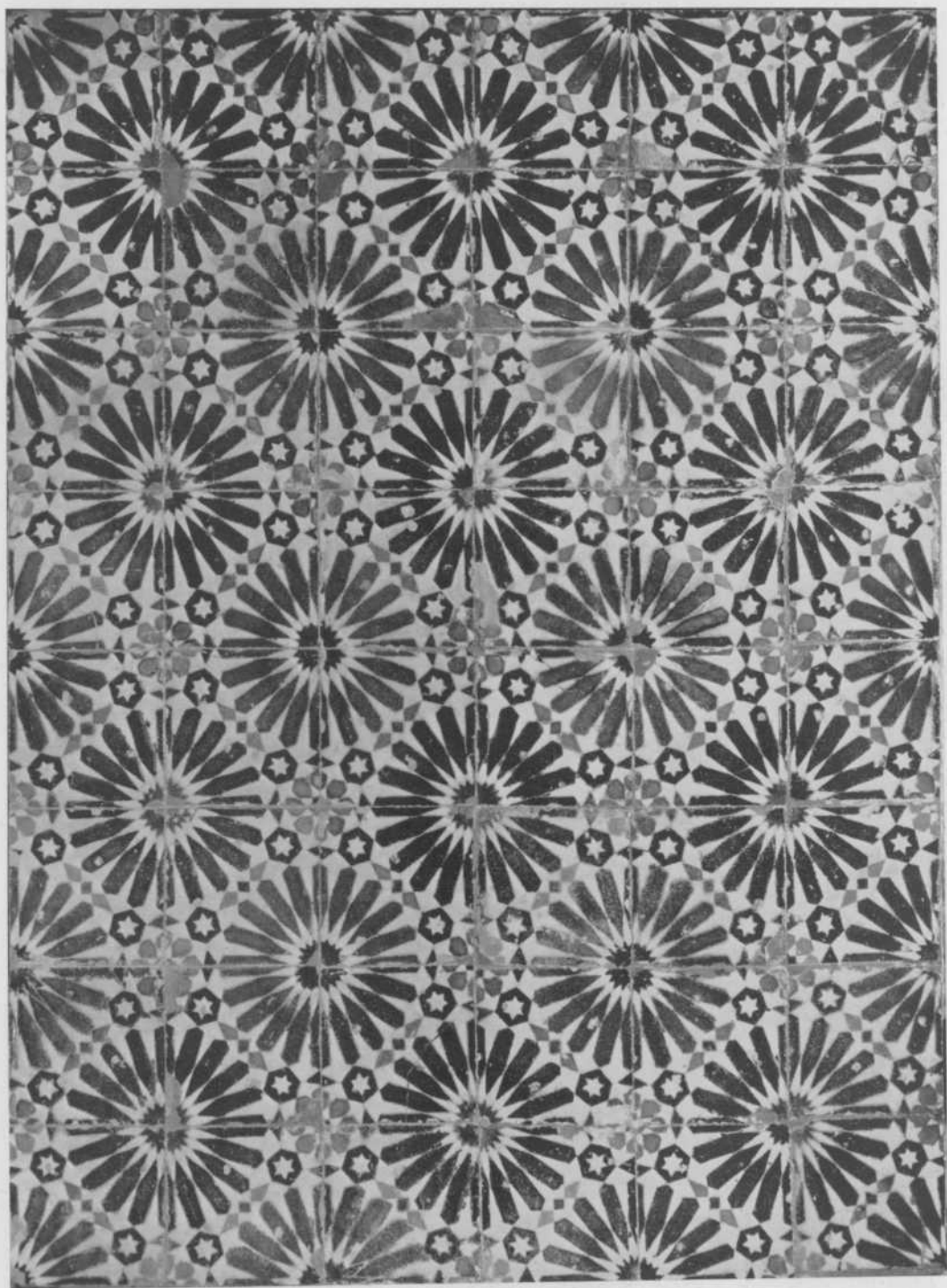
Toledo, ± 1400

Mozaik, groen, blauw, bruin en mangaan

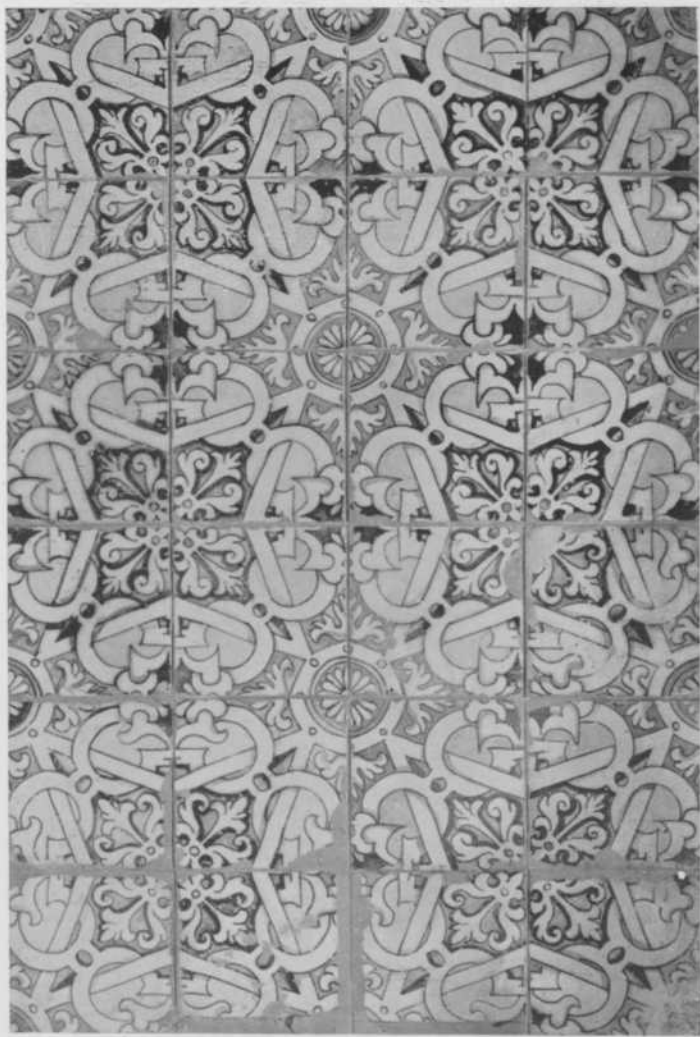
Toledo of Sevilla, ± 1500

Blauw, groen, bruin, mangaan en wit

Toledo of Sevilla, $\pm$ 1500

Grijsblauw, olijfgroen, bruin, mangaan en wit

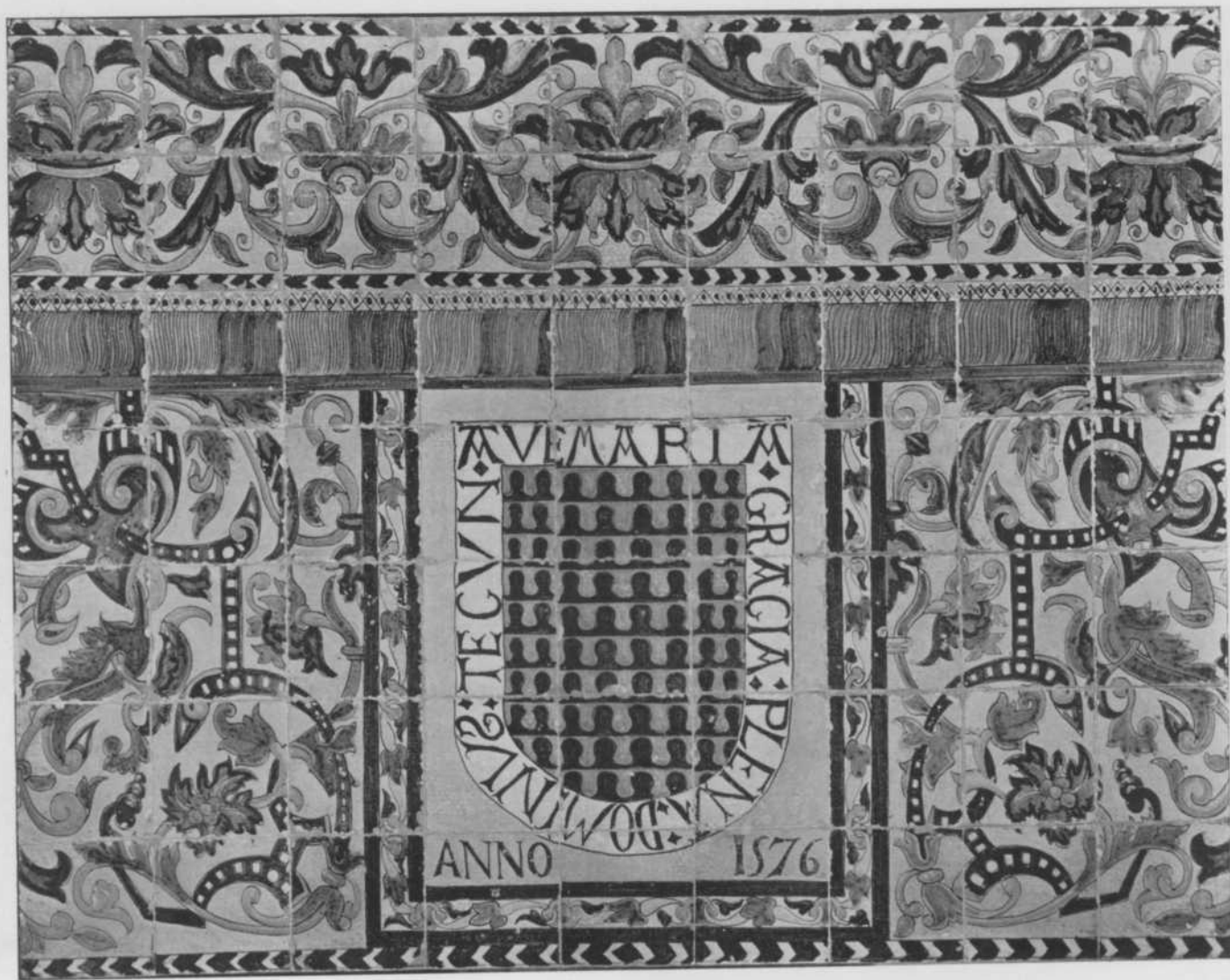
Sevilla, ± 1560

Blauw, groen, bruin, geel en wit

Sevilla of Toledo, ± 1560

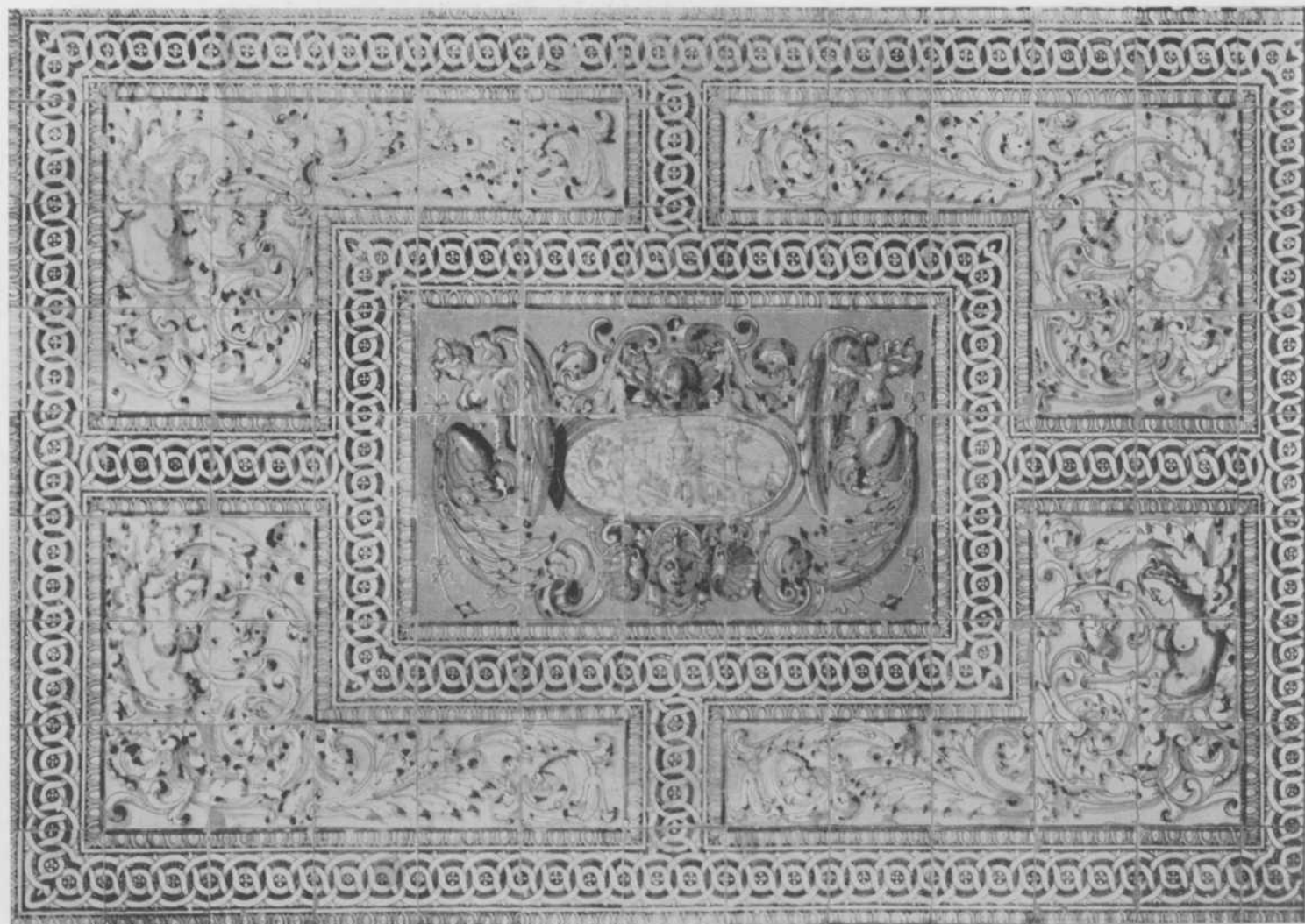
Blauw, groen, bruin, geel en wit

Sevilla, 1576

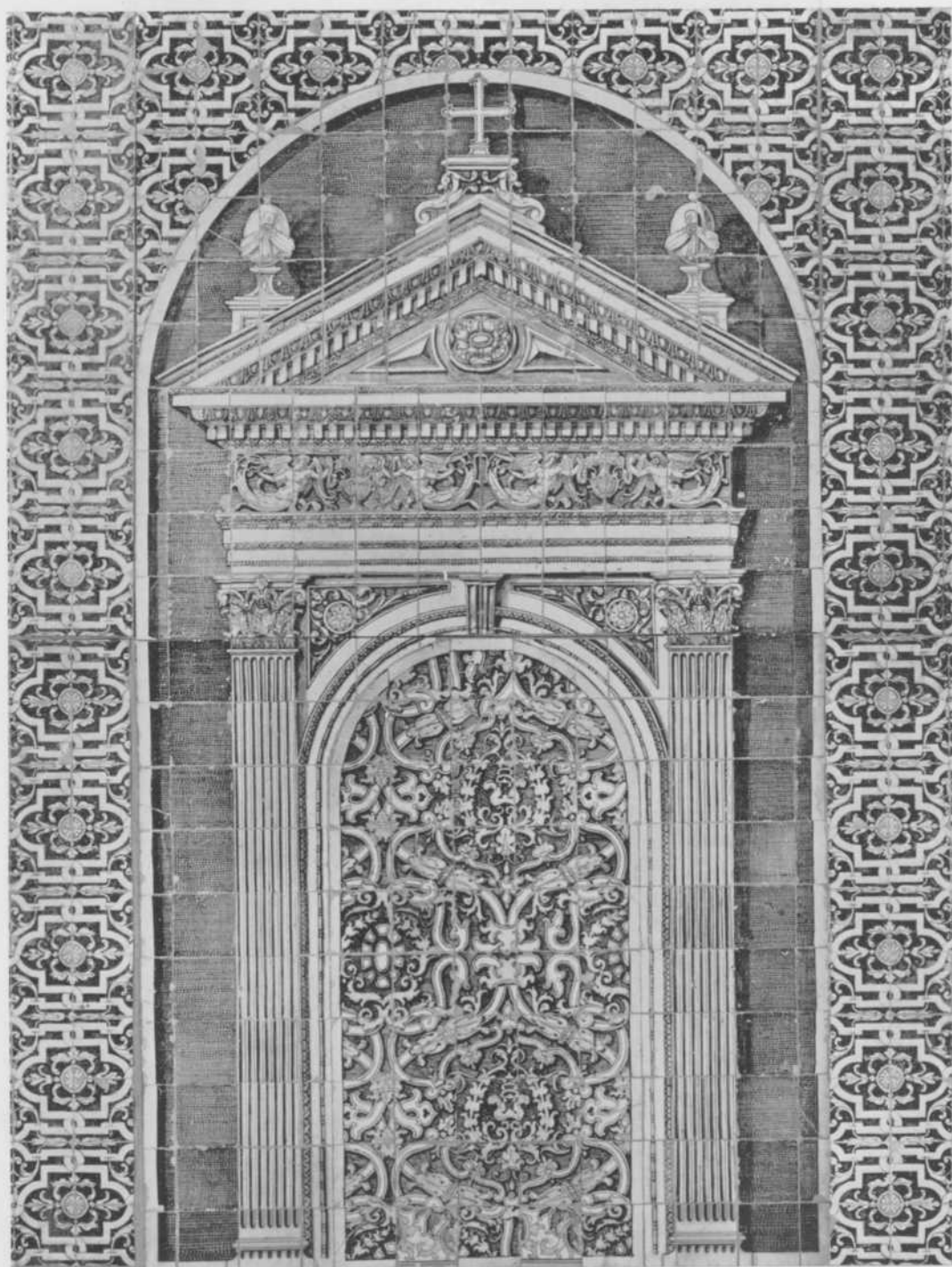
Fragment van een lambrizeering

Paars-blauw, groen donkergeel en wit op geel

Talavera, ± 1575

Blauw met witte hoogsels, geel en wit

Talavera, ± 1575

Blauw, bruin, geel en wit

Talavera, ± 1575

Blauw met witte hoogsels en geel

Talavera, ± 1575

Blauw met witte hoogsels en geel

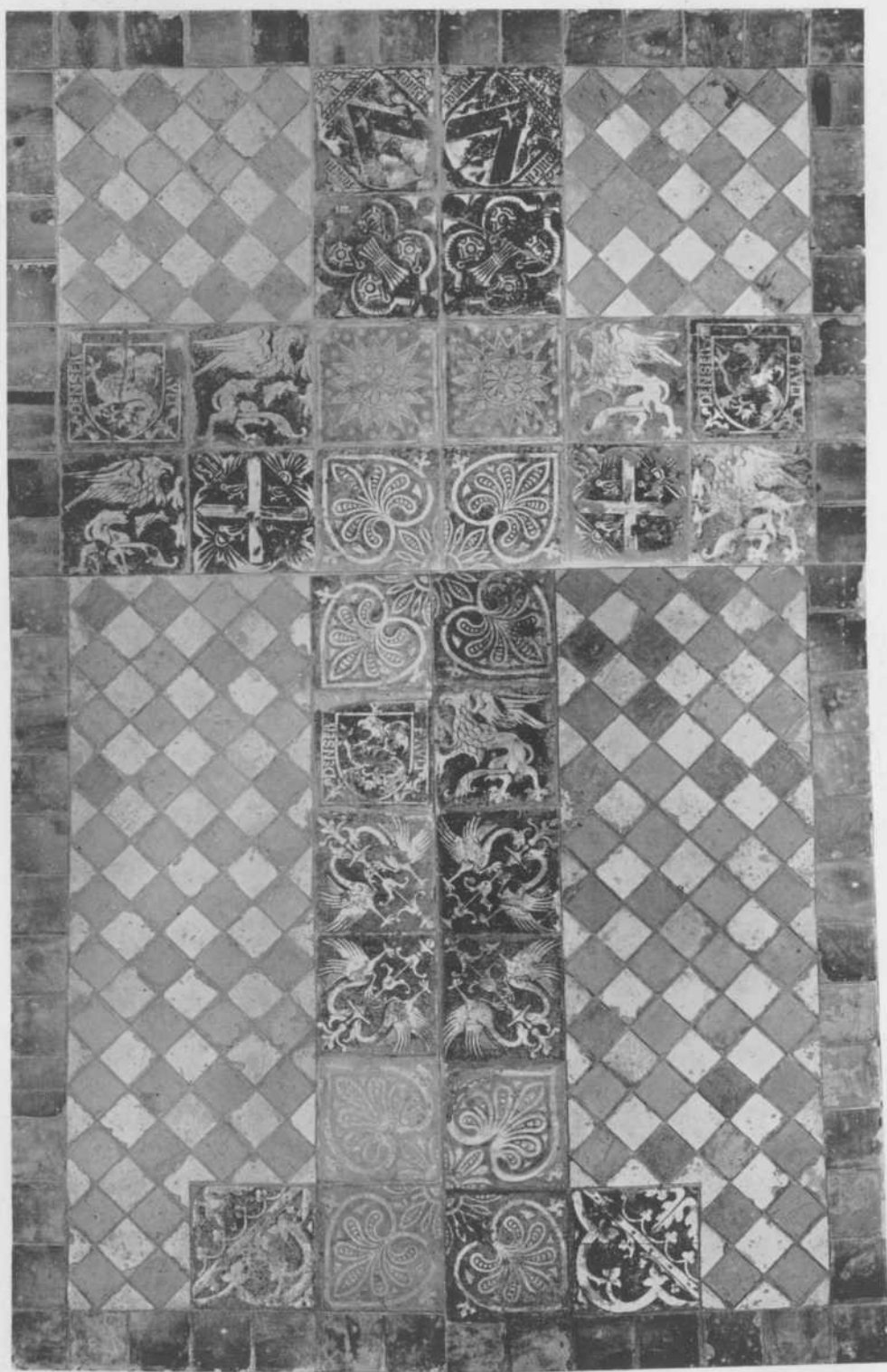

Frankrijk, 14e eeuw

Bruin en geel (loodglazuur)

Frankrijk, 15e eeuw Bruin en geel (loodglazuur)

Fransch, ± 1425

Groen, bruin en geel (loodglazuur)

Nicolaus L. de Gast f. 1755
terra-cotta H. 28,5 cM.
„Europa“

